

ΜΠΟΛΙΑΡΙΣ

Ἐν Μάνη ὁ ἐπαίτης καὶ ρακενδύτης λέγεται **μπολιάρης**, **μπουλιάρῳ** δ' ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ναυπακτίας, ἐν οἷς εὐχρηστοὶ καὶ αἱ λέξεις **μπολιαρεύω** = ἐπαιτῶ καὶ **μπολιαρειά** = ἐπαιτεία.

Ἄφ' ἑτέρου ἐν Οἰνουῦντι τῆς Λακεδαίμονος **μπολιάρης** λέγεται ὁ πλανόβιος καθ' ὄλου, ¹ **μπολιάρα** δ' αὐτόθι καὶ ἐν Τζιτζίνιοις τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ² καὶ **μπολοῦ** ἐν Γορτυνία εἶναι ὕβρις πρὸς γυναῖκα. Τέλος ὡς **πολόσκυλλο** ἐν Μάνη χαρακτηρίζεται ὁ ἀδέσποτος καὶ τῆδε κἀκεῖσε περιφερόμενος κύων.

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω λέξεις, περὶ ὧν δὲν ἔγινε μέχρι σήμερον εἰδικὴ ἔρευνα, σχετίζονται, κατ' ἐμέ, μὲ ἐν τμῆμα τοῦ μεσοχρονίου ἡμῶν βίου.

Εἰς τὰς Βυζαντινὰς μεγαλοπόλεις, καὶ κατ' ἔξοχὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑπῆρχον ὁδοὶ ἐστεγασμένα, «ἐπισκεπεῖς λεωφόροι», ³ ἐνίοτε δίστοιοι, «σκεπασμένα διπλαῖ στραταί», ὡς λέγει τὸ δημῶδες κείμενον τοῦ Νικήτα Χωνιάτου, ⁴ μὲ ἐγχωρῦγους θόλους, ⁵ εἰς ἃς κατετίθεντο πρὸς πώλησιν διάφορα εἶδη, τρόφιμα φέροντα εἰπεῖν, πολύτιμα οἰκιακὰ σκευή κ.τ.τ. ⁶ καὶ αἵτινες, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον, «ἐπληθον τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν». ⁷ Αἱ τοιαῦται ὁδοὶ, τὰ σημερινὰ δῆλα δὴ μπεξεστένια, ἔκαλοῦντο **ἔμβολοι**. ⁸

Εἰς τοὺς ἔμβολους τούτους συνεκεντροῦντο, ὡς πᾶς τις ἔννοεῖ, οἱ πολῖται πρὸς ἀγοράν, ⁹ οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ οἱ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτῶν ἐπαιτοῦντες.

¹ Φ. Κουκουλέ, Οἰνουντιακά σ. 223.

² Μαλεβοῦ ἔτ. Δ'. φύλλ. 38 σ. 256.

³ Βλέπε κατωτέρω τὸ χωρίον τοῦ Μιχ. Ἀτταλειάτου.

⁴ Νικ. Χωνιάτου, Χρον. Διήγ. 733. 14. Β.

⁵ Th. Preger, Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως I. σελ. 148. 12.

⁶ Πβλ. καὶ τὰς ὀνομασίας «ἔμβολος ἀργυροπρατείων»· «ἔμβολος χαλκοπρατείων» Σ. Βυζαντίου, Ἡ Κωνσταντινούπολις 3. 111-3. Τοιοῦτον ἔμβολον πρὸς ἐναπόθεσιν ἐμπορευμάτων παρεχώρησεν εἰς τοὺς Βενετοὺς Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. Κατὰ τὸν Κίνναμον, Ἰστορ. 281.2 οἱ Βενετοὶ «ἀμοιβῆς τυγχάνουσι τῆς τε ἄλλης καὶ δὴ καὶ στενωπὸς αὐτοῖς ἐν Βυζαντίῳ ἀπετέτακτο, ὃν ἔμβολον ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί».

⁷ «Λαύρας δὲ χρῆσις καὶ παρὰ τῷ Δειπνοσοφιστῇ ἐν τῷ λαύραν ἀντεσκεύαζε στενήν τινα οὖσαν καὶ πλήθουσιν τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν. Εἶεν δ' ἂν τοιαῦται λαύραι καὶ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι λεγόμενοι ἔμβολοι» 1922. 2.

⁸ «Ὅρα Εὐστάθιον, Ἐνθ' ἂν. καὶ ἐπιθι τὸ κατωτέρω μνημονευόμενον χωρίον τοῦ Μιχ. Ἀτταλειάτου.

⁹ Τὸ Μ. Ἐτυμολογικὸν (334.18) θέλει τὴν λ. ἔμβολον παρὰ τὸ λαὸν ἐμβαίνειν παραγομένην.

Περὶ τούτου σαφῶς ὁμιλεῖ ὁ Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης, λέγων ἐν τῇ ἱστορίᾳ του (275.23) «οἱ ἄργοι καὶ πένητες τῆς βασιλευούσης οἱ ταῖς ἐπισκεπέσι τῶν λεωφόρων, αἵπερ ἔμβολοι λέγονται, περινοστοῦντες καὶ ἐμφωλεύοντες καὶ παρασίτων τάξιν ἢ κολάκων ἢ τόγε ἀληθέστερον εἰπεῖν προσαιτῶν ἐπέχοντες».

Ὁ ἐν τοῖς ἐμβόλοις λοιπὸν περιφερόμενος καὶ ἐπαιτῶν ἔκαλεῖτο ἔμβολάριος, αὐτὸς δ' εἶναι ὁ σημερινὸς μπολιάρις, ὁ ἐπαίτης.

Κατ' ἀρχὰς ὁ ἔμβολος καὶ ἡ ὁδός, ἡ ρύμη, διεστέλλοντο, ¹ βραδύτερον ὅμως, φαίνεται, συνεχύθησαν καὶ ἀντ' ἀλλήλων ἐλαμβάνοντο· τοῦτο τοῦλάχιστον δεικνύει ἡ ἐκ μεταγενεστέρων γλωσσαρίων παρὰ Du Cange μαρτυρία ² καὶ ἡ σημερινὴ χρῆσις. Ἐν Καρύστῳ π. χ. καὶ τοῖς βορείοις χωρίοις τῆς Χίου ἔμπολος, ὄμπολες ἐν Σκύρῳ, μπουλάκι (=ἐμβολάκι) ἐν Τήνῳ καὶ στενομπόλι ἐν Μάνῃ λέγεται ἡ στενὴ ὁδός, τὸ στενορρῦμιον ³.

Ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης σημασίας τῆς λ. ἔμβολος, μπολιάρις ἐλέχθη ὁ πένης, ρακενδύτης καὶ ἄστεγος ὁ τῆδε κάκεισε περιφερόμενος, ὃν μὲ ἀνάλογον λέξιν οἱ Νάξιοι ρυμνᾶν, παρὰ τὸ ρύμνη, καλοῦσιν, ἄρμουλᾶν δ', ἦτοι ρυμολογᾶν οἱ Τήνιοι.

ΦΑΙΔΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ

¹ Εἰς τοὺς ἐμβόλους καὶ εἰς τὰς ρύμνας τῆς Ἑπταλόφου: Ὁρασις τοῦ Δανιὴλ περὶ τοῦ ἐσχάτου καιροῦ καὶ περὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος Vassiliev, *Anecdota Graeco—Byzantina* σ. 45.

² Ρύμη, ὄρμη, ἔμβολος, λαύρα. Ἐν λ. ἔμβολος.

³ Βλέπε καὶ Κ. Ἀμάντου, *Ποικίλα γλωσσικά ἐν Ἀθηνᾶς* τόμ. 23 σ. 480 καὶ τοῦ αὐτοῦ Συμβολῆ εἰς τὸ *τοπωνυμικὸν τῆς Χίου*, Λεξ. Ἄρχ. 2.37.